

מלחמה במכחול

נועם שרעבי | צילום רפרודוקציה: עמית שלומוביץ'

הקרב על החווה הסינית, צליחת תעלת סואץ והשקט שלפני המשך הקרבות סא"ל (במיל') קובי לפיד היה לפני סיום קורס קציני שריון כשפרצה מלחמת יום הכיפורים. לאחר המלחמה החליט כי התרומה שלו להנצחת הקרבות תהיה באמצעות תערוכת ציורים המתארים אותה דרך עיניו

הסינית. כל יוצאי היחידות ניכסו לעצמם את הכיבוש ואנחנו, כחטיבה, התקוממנו. שילמנו מחיר כבד בחללים ובפצועים, וצריך להבין שאסור לפגוע בזכרם. אמרתי לעצמי, 'קובי, מה התרומה שלך להנצחת הקרבות והחברים?'. לאחד שרואה בעצמו אמן התשובה הייתה ברורה - לעשות משהו בתחום שאני מצטיין בו - אמנות. כאן בתערוכה, אני מנסה להמחיש ללוחמים הצעירים את המורשת המפוארת של חיל השריון, את ההישגים וההצלחות שלו בקרבות הקשים ולנטוע בהם גאווה".

"ערב מלחמת יום הכיפורים הייתי לקראת סוף קורס קציני השריון, ובפרוץ המלחמה לחמתי בגדוד 79, חטיבה 14. מאז ומתמיד הייתי אמן, עסקתי בציור לפני ובמהלך השירות הצבאי. מייד בתחילת המלחמה מצאתי יומן של קצין מצרי עם רשימות שונות, והחלטתי לכתוב ביומן תיעוד של המלחמה מזווית הראייה שלי, בכתב ובציור. לפני חמש שנים התחלתי לצייר בצבעי שמן את האירועים מהמחברת. באותה תקופה התחילו להתעורר כל מיני ויכוחים, על מי עשה מה ומי כבש את החווה

האזור הראשון שציירתי מתאר חילוץ נפגעים על גבי הטנק שלי בקרב על החווה הסינית. זה הציור הראשון שציירתי והוא עוסק באירוע הכי קשה, עם הכי הרבה חללים, אשר נכנס להיסטוריה הישראלית כאחד מקרבות השריון הקשים אי פעם. בזמן הלחימה נשארו מאחור בשטח פצועים וחללים. המ"פ שלי, רמי מתן, ואני הפרנו את פקודת המג"ד להמשיך קדימה וחזרנו אליהם בזמן הלחימה. שלוש פעמים הלכנו וחזרנו באותו לילה ובכל פעם העמסנו כמה שיותר לוחמים על הטנק. אנשים נצמדו לטנק מבחוץ, והיו אפילו מקרים שבהם אנשים רצו וניסו לעלות על הטנק תוך כדי תנועה. בצריח נראה מפקד הטנק מפעיל את המקלע כשברקע נראים כלי לחימה של אויב, עשרות טנקים שמסתתרים באופק. בתוך הציור ציירתי אירועים קטנים ואישיים, חלקם דמיוניים. שני חיילים שתומכים זה בזה, טען-קשר שמשקה חייל במים, חייל שמושיט יד לחייל אחר שמנסה לטפס על הטנק. הציור הזה נראה כמו תופת - והוא באמת מתאר את התופת של המלחמה.

התחלנו את קרב החווה הסינית עם עשרים ושניים טנקים. בבוקר למחרת נותרו שישה טנקים בלבד, שהתרכזו לאורך ציר התעלה. בציור נשארתי נאמן לאזור המקורי ככל האפשר. כתמי הדם שנשארו על הטנקים מהפינוי הלילי נראים בברור, הדרך הכתושה מפגזים ומירי, קני הטנקים המושפלים מעט, ובעיקר תחושה של הלם. בציור הוספתי את המפקד שלי בתנוחה אופיינית, כשהוא מנסה לעכל את אירועי הלילה. זה לא הופיע באזור המקורי, אבל חשבתי שזה יחזק את המסר שניסיתי להעביר בציור.

ציור שזכור לי כסצנה הזויה של אירוע בלחימה. האיור מתאר תמונה שנקרא "טלוגיזיה" וגדרות תיל. תקפנו את התעוז שנפל בידי המצרים ונלחמנו כדי לכבוש אותו מחדש. עמדנו בהתקפה הזו עם שלושה טנקים מול כוח מצרי עצום. במפתיע, התחושה הייתה של ביטחון עצמי מוכר כמובן שגם פחדנו, אבל היה לנו אמון מלא ביכולותינו. התחלנו לתקוף את המעוז, כשפתאום ראיתי לפנינו בור של עשרה מטרים שטעו כתוצאה מהפצצה. ראיתי יד שמנופפת אלינו עם קסדה של טנקיסטים התקרבו אלינו כדי לחלץ אותנו, ובאותו רגע שהגענו אליו נורו לעברנו שני טילים. הטנק שהיה מימיננו נפגע והיינו חייבים לסגת. לא הצלחנו לחלץ אותו. הציור מתאר את המצב, את הפגיעה בטנק, הפיצוצים מסביב והחייל מולנו שמנופף עם הקסדה ומחכה לחילוץ.

הציור הזה מנציח חבר ששמו ירון גבעתי ז"ל, שהיה צוער בקורס קציני שריון גם הוא. לפני קרבות החווה הסיניית ואבירי הלב, התכנסנו בשטחי ההיערכות. רגע לפני שהתחלנו להתארגן ללחימה, ניגש אלי גבעתי מטנק אחר להגיד לי שלום. הוא ישב על הטנק, ואני ציירתי אותו במהירות יחד עם לוחם נוסף בשם משה מזרחי. מספר שעות אחר כך גבעתי נהרג, כך שהאיור הזריז שלי הפך לתיעוד האחרון שלו בחיים. כשציירתי את הציור הזה בשמון, ציירתי אותו פעמיים - בפעם הראשונה לאימא שלו, שגם קיבלה ממני את הציור, ובפעם השנייה לתערוכה.

הציור מציג בצורה מיוחדת את החוויה של התותחן, היורה בפועל לפני הציור תלויה כוונת גדולה שמעצימה את תחושת הירי לצופה הבטתי מבעד לכוונת ופתאום הגיח מולי טנק, והמרחק בינינו לא נדל באותו רגע הכול היה תלוי בשאלה מי יירה קודם - ולמרבה המזל אני יריתי ראשון. כאן, במקום לצייר את הצלב על הציור, הוא חלק מזווית הראייה. הציור הזה הוא "צלב על", המונח המתאר את חלקיק השנייה לפני שהטנק יורה, ורגע לפני שאני לוחץ על הכפתור ויורה.

הציור הזה מורכב ממספר איורים. אחרי שצלחנו את התעלה ניהלנו קרב בצד המערבי של תעלת סואץ, ואחד הקרבות הקשים התקיים במתחם אורחה. הטנק שלי הוביל ותפקידו היה לכבוש את המתחם. הגענו לשם יחד עם סיירת שקד, כך שזה היה שיתוף פעולה קלאסי בין חי"ר לשריון. התרגולת הייתה שהמ"פ של שקד מחזיק בטלפון האחורי של הטנק - ומדבר איתי ישירות. פתאום הוא צעק 'טנק מימין!'. במהירות סובבתי את הצריח וראיתי את הטנק מכוון אליי את הקנה שלו. יריתי ראשון ופגעתי בו. ברגע שהטנק נפגע ברחו שאר כוחות האויב. לאחר מכן קרה דבר מיוחד - לוחמי סיירת שקד התחילו לרקוד הורה סביב הטנק שלי וחגגו.

הציור מתאר את חציית תעלת סואץ על גבי גשר הגלילים. זה היה בשיא הלחימה, הגשר התנדנד תחתינו ואין ספק שזו הייתה חוויה מטלטלת, תרתי משמע. כשאתה מתחיל לחצות את הגשר עולה פתאום המחשבה אם הגשר יחזיק בכלל. כוחות חי"ר שחצו לפנינו התחילו כבר בלחימה בצד השני הגדה המערבית שאליה היינו אמורים להגיע הייתה נטועה בעצים. העצים היו שרופים ופגועים בחלקם העליון, כדי למנוע מצלפים להסתתר שם. בציור הזה יש מחווה למח"ט 14, האלוף אמנון רשף, שנלחם יחד איתנו על גבי הטנק. הוא לא נשאר מאחור אלא ניהל את הקרב כמו שרוטר אמיתי והיה גם הראשון שחצה את הגשר. מבחינתי, זוהי מנהיגות וגבורה יוצאת מן הכלל.

הציור האחרון הוא ציור שמתאר את אגם המר הגדול, הצמוד לתעלת סואץ. אין בו טנקים או לחימה. כל התערוכה עוסקת בלחימה, בהרוגים ובפצועים, וכאן הרגשתי שאני צריך לתת משהו אחר - רגע של עצירה. זה אמנם לא נוף ירוק או שדות פורחים, אבל זה נוף התעלה כפי שהוא. זו אתנחתא, מבט חטוף על הנוף. הכל שם משקף שגרה ורוגע. ספינה במים, בור גדול שכבר ממנו חול, צמח מדברי. מבחינתי, הציור הזה מסמל דקה של נשימה לפני שממשיכים הלאה אל הקרב.

